

บทคัดย่อ

การวิจัยการศึกษานักคิดท้องถิ่น กรณีศึกษานายคำผาย นุปีง ศิลปินแห่งชาติ สาขาคดนตรีพื้นบ้าน ที่มาของงานวิจัยคือผลงานทางภูมิปัญญาท้องถิ่นยังขาดการรวบรวม จัดเก็บ และนำมาใช้เป็นประโยชน์ด้านการศึกษาค้นคว้า การพัฒนาอาชีพ การสืบทอด และการพลิกฟื้น

จากการศึกษาแนวคิดจากกลุ่มศิลปินช่างซอ โดยเฉพาะการ “จับซอ” จังหวัดน่านเป็นวรรณกรรม ภาษา และความคิดของปราชญ์ชาวบ้านที่แฝงไปด้วยเนื้อหาสาระ ความรู้ ความเชื่อ เรื่องการดำเนินชีวิต ศาสนา และพิธีกรรม

วิธีการวิจัยได้ปริวรรตบทการจับซอ ศึกษาคำผาย นุปีง จากภาษาพื้นถิ่นเหนือเป็นภาษาไทยกลาง บทซอที่น่าสนใจ คือ ซอบวชพระ ซอขึ้นบ้านใหม่ ซอปั่นฝ้าย ซอพระลอ ฯลฯ แนวคิดที่พบในบทจับซอเป็นภูมิปัญญาชาวบ้าน เรื่องราวเกี่ยวกับนิทานพื้นบ้าน คติคำสอน พิธีกรรมทางศาสนา และประเพณีเทศกาลต่าง ๆ

สาระในงานวิจัยพบว่า บทการจับซอส่วนมากเป็นการบรรยายเรื่องราวเกี่ยวกับขั้นตอนของการดำเนินวิถีชีวิตแบบชาวบ้าน การใช้ช่างซอเป็นสื่อพรรณนาบอกกล่าวขั้นตอนการประกอบพิธีกรรม เทศกาล วันสำคัญต่าง ๆ ประโยชน์ที่ได้รับจากงานวิจัย ได้แก่ สาระความรู้ด้านนิทานพื้นบ้าน คำพังเพย สุภาษิต คติธรรม ความเชื่อ และคำสอนทางพระพุทธศาสนา

บทสรุปของงานวิจัยมุ่งเน้นการปริวรรตการจับซอ คำว จ้อย ถอดความ อธิบายความหมาย ภาษาในบทจับซอ เป็นภาษาไทยกลางง่ายต่อการศึกษาค้นคว้าสารัตถะ และวิเคราะห์ภูมิปัญญาท้องถิ่นประเภทการจับซอ

ABSTRACT

The research has revealed that Central Thai and Lana Culture and their respective changes have directly effected the whole worldview of Kham-Ai, be they, his creative works, ways of thinking, ideologies, ideas, knowledge and learning development. However, as a wood carver or wood sculptor, his perspectives and thought processes are distinct from those of other traditional fellow artists. His unique study opportunity and experiences beyond his village community have played an important role in his development.

Kham-Ai's outstanding works and thoughts reflect both "the power of common people" and the phenomena in rural communities. The latter are the challenges with which people confront and cope by the former. His endeavors against the unjust social structure and oppression are one important theme from his skill and talent. Symbols in his arts and art management are his "weapon" in his non-violence struggle.

In addition to his synthesis of local and 'modern' ideas and his innovation in arts and his Dhamma philosophy of arts, he has expounded the idea of "new alternatives" for villagers, craftsmen and local artists in the era of globalization. The idea is achievable through the formation of organizations to build up collaborative networks and to increase the value of their products. Comprehensive education for local people is to be conducted to improve people 's prestige and to create opportunities for the children of the poor and the disadvantaged.

From his artistic prowess and his perseverance as an indigenous thinker, he became to be known as 'teacher of Thai wisdom', and as artist who tries to tackle the question "how can we utilize the Arts to serve the society?"